

osztálytermi folyamatokat szakmailag senki nem ellenőrzi. Pontosabban ez az igazgató dolga lenne, de jól tudjuk, hogy ez töredékeiben valósul csak meg. Nem a valamikor volt szakfelügyelők visszahozásáért szólok. A katolikus közoktatásban kidolgoztunk egy olyan külső szakmai ellenőrzési, értékelési modellt – három éven keresztül ki is próbáltuk az összes katolikus intézményben –, amely a legkorszerűbb elveken nyugszik, megfelel a legmodernebb minőségbiztosítási szempontoknak, tiszteletben tartja az iskola autonómiáját, nem kényszerít rá semmiféle külső normarendszert, az önmaga elé kitűzött célokhoz méri és értékeli az iskolát, és alkalmas a problémák kiszűrésére és orvoslására is. A programunknak biztató jó eredményei voltak. Ilyen külső szakmai ellenőrzési rendszer általános bevezetését tartom szükségesnek az egész magyar közoktatásban. Van egy folyóirat, amit második éve adunk ki a PPKE BTK-n Mester és Tanítvány címmel, én vagyok a főszerkesztője. A folyóirat 2004. évi második számának az ellenőrzés-értékelés volt a témája. Ebben a számban ismertettük a modellt és beszámoltunk az egész projektről. A minisztérium – érthetetlen módon – nem mutat érdeklődést e kipróbált szakszerű rendszer iránt.

E: Köszönöm a beszélgetést.

(Az interjút Matern Éva készítette)

„A püspök úr a szakmai kérdéseket a főiskolára hagyja”

Szilágyiné Dr. Szemkeő Judit, a Váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola főigazgatója

Educatio: Hogy került kapcsolatba az egyházi oktatással?

Sz. J.: Az egyházi oktatással úgy kerültem kapcsolatba a 90-es évek elején, hogy az akkori Keresztény Pedagógus Kamarának alapító tagja és elnöke is voltam. Onnan kerültem be az Oktatási Minisztériumba 1992-ben. 1992-től 1994-ig dolgoztam az Oktatási Minisztériumban, majd 1998-tól 2000-ig.

E: 1992–94-ig milyen pozícióban dolgozott?

Sz. J.: Akkor közoktatási területen dolgoztam. 1993–94-ben, tehát egy évig voltam megbízott helyettes államtitkár Mádl Ferenc minisztersége idején. 1994-től a felnőttképzésben, egy cégnél voltam oktatási vezető, és emellett a Katolikus Püspöki Kar felkért arra, hogy segítsék megszervezni azt a pedagógiai intézetet, ami azóta is működik, amelynek én a szervezője és első vezetője voltam. Ez a Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet, amelyhez hozzátartozik az összes katolikus közoktatási intézmény. Ezt az intézetet a Katolikus Püspöki Kar kérésére én hoztam ezt létre, de nem dolgoztam ott főállásban, hanem megmaradt a felnőttképzési és egyéb állásom. 1998-tól 2000-ig közgazgatási államtitkár voltam az Oktatási Minisztériumban. Onnan átmentem a Szociális Minisztériumba, ahol 2000–2002-ig voltam politikai államtitkár. 2000-ben hívott át a Szociális Minisztériumba Harrach Péter miniszter, és 2002-ig, a kormányváltásig dolgoztam ott. A kormányváltásnál egy politikai államtitkárnak egyértelmű a helyzete, mennie kell, tehát én ezt azért hagytam abba. Az oktatástól nem szakadtam el, egy katolikus szervezetben 2000-től az oktatási bizottság vezetője voltam.

E: Ez melyik szervezet?

Sz. J.: Ez a Magyar Kolping Szövetség, ahol 2002-ben választottak elnökké. 2002–2004 között részben az elnökséget vállaltam, részben pedig abban az iskolában dolgoztam,

amit még korábban, 98 előtt a jelenlegi igazgatóval együtt hoztunk létre. Ez egy Budapesti Szakképzési Iskola, a Kolping Szövetség iskolája. A szakközépiskolai munkahelyem hagytam ott, és jöttem át a főiskolára püspök úr kérésére.

E: A Magyar Kolping Szövetség elnöklése továbbra is befér az életébe?

Sz. J.: Továbbra is igyekszem, hogy beférjen. Sikerült kialakítani egy olyan jól működő intézmény-fenntartási struktúrát, amelyik most már nem igényli a napi jelenlétemet. Úgyhogy szakmailag az irányításban, meg a fejlesztésekben aktívan részt veszek, de azért nem napi jelenléttel. Természetesen a mozgalom rendezvényein is szerepet vállalok.

E: Kérem mutassa be a családi hátterét.

Sz. J.: Édesapám mérnök, édesanyám tanár. Eredetileg kutató matematikusként végeztem, aztán a közgazdasági egyetemen szereztem az egyetemi doktori címet, még 90 előtt. Óraadóként az ELTE-n is tanítottam, aztán kutatóintézetben dolgoztam és utána főiskolán tanítottam.

E: Melyik kutatóintézetben dolgozott?

Sz. J.: Számítástechnikai intézetben. A számítástechnikai kutatás, matematika-operációkutatás volt a területem egészen addig, amíg bele nem csöppentem 1990-ben az oktatásirányításba. A férjem is egyetemen tanít, szintén matematikusként, és elsősorban TTK-s meg matematikus kutatók azok, akik a baráti körünkhöz tartoznak. Én 90 környékén kerültem ki ebből a viszonylag zárt világból. Ennek több oka volt. A személyes indíttatás leginkább az volt, hogy a három gyerekünk mellé a családukba fogadtunk még egy gyermeket egy gyermekotthonból, és a nevelési problémákkal, az oktatás csőd-helyzeteivel az ő kapcsán találkoztam. A egyházi oktatással korábban annyira voltunk kapcsolatban, hogy a fiam saját döntése alapján még 1990 előtt jelentkezett a Piarista Gimnáziumba. Tehát ilyen módon jól láttuk annak a gimnáziumnak az előnyeit a nem egyházi gimnáziumokhoz képest. Többek között ez indított el azon az úton, hogy megpróbáljak tenni valamit annak érdekében, hogy a keresztény nevelésnek nagyobb súlya legyen az országban. Ilyen módon kezdtem el 1990-ben aktívan a közéletben és a civil mozgalomban ezzel foglalkozni.

E: A családból hozott vallás szerepe ebben mennyire volt meghatározó?

Sz. J.: Természetesen a családom egész biztosan meghatározó volt, rendezett családi körülmények között éltem, vallást gyakorló családban. A családukban ez a rendszerváltás előtti időszakban is jellemző volt, de hozzá kell tennem, hogy nemcsak a családban, hanem az egyetemista barátaink között is fontos volt. Maga a család volt meghatározó és feltétlenül fontos volt az is, hogy milyen szellemiség uralkodik a családban. Tehát ezt hoztam magammal, de a családomban papok vagy szerzetes családtagok nem voltak.

E: Voltak-e problémái vagy konfliktusai a rendszerváltás előtt abból, hogy gyakorló katolikusként nőtt föl?

Sz. J.: A szüleimnek voltak, de nekem már ebből nem nagyon volt problémám. Azt hiszem, hogy a természettudományi területen egyébként is sok gyakorló katolikus volt. A mi esetünkben nem ütközött a világnézet és a mindennapi munka, tehát nem várták el, hogy bármiféle ideológiai állásfoglalásunk legyen.

E: Pályaválasztásában édesapja inspirálta?

Sz. J.: Édesapámnak biztos, hogy volt ebben szerepe, de úgy alakult az életem, hogy elég sok szakmai sikerem volt, a középiskolai matematikai lapokban, versenyeken indultam és így tovább. Azt hiszem elsődlegesen az inspirált, hogy sikerem volt. Nagyon is érdekelt a logikus gondolkodás, és azóta is sok örömet okoz.

E: Hogy történt az örökbecfogadás? Nevelőszülők voltak?

Sz. J.: Befogadtuk a gyereket a családukba. Ez azt jelenti, hogy kivettük az intézetből, nálunk nevelkedett, de semmiféle jogi intézkedés nem volt. A gyámja a testvére volt, aki akkor főiskolára járt, ő hozta hozzánk. Ennek kapcsán a nevelés kérdésébe eléggé bele kellett az embernek ásnia magát.

E: Hány éves volt a gyermek akkor?

Sz. J.: Kiskamasz volt, 12 éves korától ismertük. Azt, hogy mennyire másképpen élnek és gondolkoznak mások, rajta keresztül sokkal inkább meg lehetett tanulni. Kiskamaszként mindenben segítenünk kellett, hogy pótolja ami kimaradt az életéből. Tehát ő először begyűjtötte azokat a képeskönyveket a polcra, amelyek a gyerekeimnek a 2–3 éves kori könyvei voltak, mert neki olyan nem volt. Aztán hosszú ideig legózott, mindenhol legókat gyűjtött 13–14 évesen, 3–4 éves korosztálynak megfelelően, mert mindez kimaradt az életéből. Meg kellett tanítani arra, hogy mit jelent az öngondoskodás. Az intézetben megszokta, hogy minden van, adnak enni, inni. Döbbenetes volt például, hogy egy kiskamasz nem tudott kenyeret vágni. Vagy hazajött az iskolából, lefeküdt a szőnyegre, és várta, hogy valaki hazajöjjön. Eszébe sem jutott, hogy megmelegítse az ebédet. Amikor önkiszolgált, akkor kapásból megevett egy üveg lekvárt, mert szabad volt. Azt éreztem, hogy hihetetlen kiszolgáltatottságban él annak következtében, hogy a családi fejlődés kimaradt az életéből. Biztos, hogy ez hatással volt arra, hogy mi mindent próbáltam a neveléssel, az oktatással, a gyermekvédelemmel kapcsolatban tenni. Biztos, hogy az is bennem volt természetesen, hogy mindez nem volt tökéletesen sikeres. Hiszen éveken keresztül ugyan nálunk volt, de nem maradt folyamatosan velünk. Az is igaz, hogy az intézet után, és rajtuk keresztül végül is az édesanyjához került vissza és azóta is az édesanyjával él. Tehát mégis csak valahogy visszakerült a családba.

E: A kapcsolat megmaradt?

Sz. J.: A kapcsolat minimális. Erre számítottunk is, hogy ha visszakerül abba a környezetbe, amiből őt kivettük, nem lesz könnyű vele kapcsolatot tartani. De egyébként is azt hiszem, hogy 12 éves kor után sokkal nehezebben alakít ki valaki olyan tartós kapcsolatot, mint 2–3 éves korától.

E: Mi döntött amellett, hogy a három gyerek mellett még egy negyedik gyermek nevelésébe is belefognak?

Sz. J.: Az ő sorsa. A testvérét ismertük, aki főiskolára járt. Onnan tudtuk meg, hogy az történt vele az intézetben, hogy valaki lelökte az emeletről és leszakadt az egyik veséje. Ennek következtében komoly egészségügyi problémái voltak. A továbbtanulása csak kőművesként vagy bádogosként lett volna biztosítva, ami fél vesével egész biztos, hogy életveszélyt jelent. Valójában ezért kerestünk neki valami más megoldást, és segítettünk, hogy megtalálja a helyét ebben az állapotban.

E: Térjünk át a jelenlegi munkájára. Mióta Ön itt a főigazgató?

Sz. J.: 2005. január 1-jétől vagyok itt, akkor hívott át a püspök úr, de már előtte is dolgoztunk együtt.

E: Ki volt az előző vezető?

Sz. J.: Bencze Lóránd, aki a költözés után nem sokkal fölmondott. A mostani főigazgató-helyettes, Sütő Károly menedzselte fél éven keresztül az iskolát. Ő továbbra is van, főigazgató-helyettesként.

E: Az előző vezető felmondásáról lehet tudni valamit?

Sz. J.: Ez ismereteim szerint az átköltözés volt, tehát olyan problémák, amelyeket ő nem akart már felvállalni. De ez nem az én ittlétem alatt volt, így pontosan nem tudok rá válaszolni.

E: Ha jól tudom 1993-ban indult Zsámbékon a főiskola a keresztes nővérek jogutódjaként. Nem tudom, működött-e ott a 90-es évek előtt valamilyen intézmény?

Sz. J.: Működött egy főiskola, amelyben tanítóképzés is folyt. Ez eredetileg gazdasági főiskola volt, de a világháború előtt polgári iskola és tanítóképző működött az épületben. A keresztes nővérektől az egyházi iskolák államosítása során vették el ezt az intézményt. Utána az intézmény hasznosítása részben egy mezőgazdasági szakképzőnek, majd főiskolának a beindításával történt. Aztán beindult a tanítóképzés is, nem tudom pontosan mikor. Ezt az intézményt, illetve az épületet igényelték vissza a nővérek és vissza is kapták hasznosításra. Mivel ők nem érezték úgy, hogy felsőoktatási intézményt tudnak újraindítani, ezért átadták az épületet akkor megalakult katolikus főiskolának, amely a Fehérvári Egyházmegyéhez tartozott.

E: Mielőtt leégett a zsámbéki épület, milyen szakok voltak ott, és mennyire bővült azóta az intézmény?

Sz. J.: A költözés előtti állapothoz képest jelenleg nincsen lényeges bővülés. Induláskor csak a tanítóképzés volt, aztán jött az óvodapedagógus, majd a szociálpedagógus, a tanítói mellett kialakult a kántorképzés, aztán az önállósodott. A hittanárképzés indult még be, párhuzamos képzésként. Arra törekszünk ma is, hogy azok, akik hitéleti szakon végeznek, rendelkezzenek világi szakkal is, mert az a megélhetésük szempontjából elég fontos.

E: Arról sem tud, hogy milyen nehézségekkel küzdött a beinduláskor a zsámbéki főiskola?

Sz. J.: 1993-ban indult. Nagyjából emlékszem rá, mert akkor bent voltam a minisztériumban és ilyen módon kapcsolatban voltam a főiskolával. Úgy tudom, hogy az átállás nem okozott különösebb zavarokat. Az akkori dolgozók jelentős része úgy döntött, hogy vállalja, hogy katolikus intézményben dolgozik tovább és ennek megfelelően aláírták a megállapodást. Tehát nagyon nagy személycserék nem voltak.

E: Most milyen létszámmal működnek?

Sz. J.: A nappali képzésen 800 körüli hallgatónk van, és több mint 1000 hallgató van a levelező illetve az esti képzésben. Körülbelül 100 fő körüli évfolyamaink vannak, a szociálpedagógus növekszik, a tanító egy kicsit csökken, de azt lehet mondani, hogy átlagosan 100 fő körül van folyamatosan egy-egy tagozaton.

E: Német és cigány nemzetiségi óvodapedagógus és tanító szak mióta van, és hogyan változott a létszám?

Sz. J.: Azok is elég régóta vannak. A nemzetiségi oktatásban elsősorban másoddiplomás képzés volt, az alapképzésbe két éve került be a nemzetiségi képzés. Nincs olyan sok jelentkezőnk, mint amennyire számítottunk. A romológia különösen olyan, amelyiknél biztos, hogy sokkal több hallgatónk lehetne, ha megfelelő lenne a hírverés. Azt hiszem, hogy a roma tanulók számának növekedése azt igényelné, hogy sokkal többen értsék azt a kultúrát, amelyből ezek a gyerekek jönnek. Az iskolákban erre feltétlenül szükség van. Pillanatnyilag vannak roma hallgatóink, de olyan hallgató, aki eljut a diplomáig, mindössze 10 körül van, a főiskolán pillanatnyilag. Nagyon bízom benne, hogy ennél sokkal többen lesznek olyanok, akik roma származásúak és vállalják, hogy tanító vagy óvodapedagógusként azt a tudást, amit ők otthonról a saját kultúrájukból hoztak, fel fogják használni. Tehát itt biztos, hogy sokkal több hallgatót kell toboroznunk. Nagyon szeretnénk beindítani olyan előzetes képzéseket, amelyekkel segítjük őket arra, hogy a főiskolai képzésre alkalmasak legyenek.

E: A többi szakokon is megjelennek a roma diákok?

Sz. J.: Tulajdonképpen a szociálpedagógia iránt a legnagyobb a kereslet, tehát ott inkább jönnek. Az ez évben végzettek közül hárman mentek ki, akik roma származásúak.

A tanszékvezetőnk jogász, roma származású, és azt hiszem, hogy nagyon lényeges, hogy olyan szakemberünk van, aki a saját munkájával is bizonyítja, hogy a tanszékvezetésig is el lehet jutni.

E: Mennyien vannak a német nemzetiségi szakokon?

Sz. J.: Az alapképzésben van 8–10 fő, de a másoddiplomások között 20 fő körül van általában egy évben a kiadott diplomák száma.

E: Szeptembertől újabb képzéssel bővül a főiskola...

Sz. J.: Egy új szak lesz, a katekéta-lelkipásztor kisegítő munkatárs képzés. Ezt több főiskolával közösen egy HEFOP-pályázatban készítettük elő. Ennek az a célja, hogy ne csak hit-tanárképzés folyjon, hanem olyan képzés is, amely segíti a plébánosokat, az egyházközségeket abban, hogy az ott folyó munkákat részben levegye a plébános válláról az, aki itt nálunk végez. Hiszen a papság száma inkább csökken, mint növekszik, tehát nagy szükség van olyan emberekre, akik megfelelő képzettséggel rendelkeznek és akik segítik a munkájukban az egyházközségek élén állókat. Egyébként hittanári képzés is van, meg szervezői képzés is, ezt most fogjuk indítani és remélem, hogy lesz elég jelentkező.

E: A nevelőszülői képzésen mennyien vannak?

Sz. J.: Ez tanfolyami szintű képzés, egy-egy tanfolyam 20–30 fővel szokott elindulni. Általában ha van ennyi jelentkező, akkor indítjuk el a tanfolyamot. Ezek nemcsak egyházi szervezetben, illetve ahhoz kapcsolódóan dolgoznak, hanem részt vesznek a megyei nevelőszülői hálózatokban is. Ez olyan képzés, amely államilag előírt tematika alapján, vizsgával zárul. Ez csak 360 órás képzés. Sőt, hagyományos nevelőszülői képzés is van időnként, az csak 60 órás. De ezt így írja elő a jogszabály, pontosan azt tartjuk be. Talán még annyit, hogy törekszünk arra, hogy lehetőleg házaspárok együtt járjanak, hiszen a gyerek, ha odakerül, akkor házaspárokkal találkozik, és nagyon fontos, hogy anya- és apa képe egyaránt legyen, meg hogy együtt viseljék el azokat a nehézségeket, amelyekkel együtt jár, ha valakit befogadnak a családjukba.

E: Ki az iskola fenntartója?

Sz. J.: A váci megyéspüspök.

E: Mennyi önállósága van önnek, mibe szól bele az egyház és mibe nem? Változott-e a helyzet, hogy most átkerültek Zsámbékról Vácra?

Sz. J.: Feltétlenül változott. Ennek oka részben a fenntartó változás, részben a távolság, ami most gyalog 2 perc, és bármiféle probléma van, a legegyszerűbb szóban megoldani. Ugyanez Zsámbék és Fehérvár esetében sokkal bonyolultabb rendszerben tudott csak működni. Tehát a püspökség közelsége nagyon sokat számít. A püspök úr is sokkal többször látható a főiskola területén, mint a korábbi, székesfehérvári püspök. És nagyon lényeges az is, hogy ott a keresztes nővéreké volt az ingatlan, és a keresztes nővérek intézményének a jogutódja volt az intézmény, itt pedig a püspökség épületében működünk. Tehát az infrastruktúránk sokkal szervezettebben kapcsolódik a püspökség infrastruktúrájához. Bármilyen átalakítás történik, sokkal közvetlenebb egyeztetésekre van lehetőség. Ugyanakkor a püspök úr a szakmai kérdéseket a főiskolára hagyja. A főiskolai tanács ugyanúgy működik, mint más főiskolákon. Egyedül a hitélettel kapcsolatos kérdések azok, amelyek elé kerülnek oly módon, hogy kikérjük a véleményét és a döntését. Hiszen a katolikus jelleget itt a Váci Egyházmegyében mindenképpen ő határozza meg. Ezért, hogyha például most a katekéta-lelkipásztori kisegítő munkatárs képzésünk beindul, ő adott segítségül nekünk egy gyakorló plébánost, akinek a plébániáján lehet a gyakorlatokat végezni, és aki a gyakorló plébános szemével segíti azt az elméleti képzést is, ami a főiskolán folyik. De egyéb vonatkozásban a püspök úr nem szól bele a működésbe,

tehát ez a főiskola ugyanolyan önállóan működik, mint bármelyik másik. A képzésünkbe ugyanakkor integráljuk azokat az ismereteket, amelyek ezt a jelleget meghatározzák. Tehát biblia-ismeretet tanulnak nálunk. Ez nem jelent a világnézetük megváltoztatására kötelezettséget, de azokat az ismereteket mindenképpen szeretnénk nekik nyújtani, amelyek a katolikus hittel kapcsolatosak.

E: Mi az, amiben önállóan dönt és mi az, amiben nem?

Sz. J.: Most pl. a szakok akkreditálásánál BA-akkreditáció kötelezettségünk volt, és semmilyen elvárás nem fogalmazódott meg arra nézve, hogy a püspök úr lássa, mielőtt beadjuk. A belső struktúrában, a kinevezéseknél a tanács elmondja a véleményét és azt vagy elfogadja a fenntartó vagy nem. De még nem fordult elő, hogy nem fogadta el. Tehát a főiskolai tanács működése ugyanolyan jogosítványokkal működik, mint máshol.

E: Van-e terv arra, hogy bármilyen irányba továbblépjenek, fejlesszenek?

Sz. J.: Feltétlenül. Azt hiszem, hogy egyetlen felsőoktatási intézmény, vagy akár óvoda sem engedheti meg magának, hogy pihenjen a babérjain. Tehát mindenképpen szükséges, hogy legyen fejlesztési koncepció. Korábban is volt, évekkal ezelőtt elkészült a főiskola fejlesztési koncepciója, lényegében ezek a szakbővülések, amelyekről már beszéltünk, ennek felelnek meg. Ennek a kiegészítése folyamatban van. Nagyon szeretnénk olyan képzéseket beindítani, amelyek részben a családokat segítik, részben olyan képzéseket amelyek léteznek Európában. A Lateráni Egyetemen pl. van egy családpsztorációs képzés, amelyre nálunk is nagy szükség lenne. Megpróbáljuk, hogy esetleg az ő képzésüket telepítve vagy más módon ezt itt is meghonosítsuk. Ezen kívül tervbe van véve, hogy olyan területen nyújtunk segítséget családoknak, amelyek sajnos eléggé elhanyagoltak. Például ilyen a fogyatékos gyerekeket nevelő családok számára megfelelő segítők, illetve a családtagok számára akár tanfolyami szintű képzések beindítása. Vagy a romológia képzéshez kapcsolódóan a társadalmi integrációt segítő képzés megszervezése. Már előkészületben van egy kisebbségvédelmi szak, a közösségfejlesztő szakhoz kapcsolódóan. Ahogy más egyházak is tették, be szeretnénk indítani a szervező-közösségfejlesztő és kisebbségvédelmi szakirányon azt a hitéleti képzést, amely eddig a rabbiképzőhöz kapcsolódóan működött, illetve az evangélikusok kezdték el. Ezt szeretnénk mi a katolikusoknak is megcsinálni.

E: Milyen problémák jelentkeznek a szakfejlesztésekkel kapcsolatosan?

Sz. J.: Az alapvető gond, hogy ha nem tudunk pályázati pénzeket szerezni, akkor nincs miből elindítani a fejlesztést. Ez egy bizonyos mértékig „rókafogta-csuka”-probléma. A képzés beindításához fel kell mutatnunk azokat a jól képzett szakembereket, akik tudományos fokozattal rendelkeznek, és akikre támaszkodva a képzés beindítható. De mindent akkor kell produkálnunk, amikor még nincs pénzünk arra, hogy őket főállásban alkalmazzuk. Ennek ellenére úgy tűnik, hogy vannak olyan emberek, akik megszerezhetők arra, hogy a szakindítási anyagok előkészítésében részt vegyenek, akár igen alacsony honorárium mellett is. És akikkel meg lehet kötni az előzetes megállapodást legalább szándéknyilatkozat szintjén, hogy amennyiben beindul ez a képzés, akkor dolgoznának nálunk. Nagyon sok ilyen javaslatom van, inkább a bőség zavarával küzdünk. Ugyanakkor hosszú távon nem szabad megindítani addig semmiféle szakfejlesztést, ameddig ennek a tényleges megvalósíthatóságát nem látjuk. A kistérségek, kistelephelyek, közösségfejlesztése mindenféleképpen ilyen irány, amivel szeretnénk kilépni, és amivel kapcsolatban a szakmai anyagok már előkészületben vannak.

E: Mi a helyzet a finanszírozással?

Sz. J.: Minden egyházi felsőoktatási intézmény nagyon komoly nehézségekkel küzd amiatt, hogy az éves finanszírozási szerződést általában későn lehet megkötni. A csúcs

az volt, amikor egy adott évre vonatkozóan novemberben kötötték meg a finanszírozási megállapodást. Most úgy tűnik, hogy már május környékén sikerült megállapodnunk. Ez azzal jár, hogy a minimális összeget megkapjuk, de afölött bármilyen jogcímen járó összegekhez nem tudunk hozzájutni. Tehát úgy kell működtetnünk hónapokon keresztül az intézményt, hogy a tényleges hallgatói létszám alapján járó támogatásnál is kisebb a rendelkezésre álló összeg. Ez komoly veszélyeket hordoz. Tehát ez a kiszolgáltatottság és bizonytalanság nagymértékben nehezíti az életet. Ennél kicsivel jobb az állami felsőoktatás helyzete, hiszen ott az első három hónapban általában megkötik a finanszírozási megállapodást.

E: Mi az, amit az állami támogatásból fedeznek és ehhez mennyit tesz hozzá az egyház?

Sz. J.: Az egyháztól kapjuk az épületet. A tavalyi évben annak érdekében, hogy egy rohammunkával átköltöztetett főiskolán az élet beindulhasson, igen jelentős anyagi támogatás is kellett, ha nem is közvetlenül a főiskolán keresztül, hanem az előkészítő tevékenységnek a finanszírozásában biztosítani. És még most is olyan gondjaink vannak, hogy a kollégium csak alacsony létszám elhelyezését teszi lehetővé.

E: Hány fős a kollégium?

Sz. J.: Most olyan 100 főt tudunk elhelyezni, éppen ma tárgyalunk a további fejlesztésről. Vagy egy eddig oktatásra használt épületet alakítunk át, vagy mellette egy új építést is megkezdődik. Ez egyházi támogatással történik.

E: Az átköltözésre mennyit adott az állam?

Sz. J.: Az állam nem adott erre pénzt. Eszközfejlesztésre, és a természettudományi képzés beindításához labor kialakításra meg informatikai hálózat fejlesztésre kapott a főiskola a tavalyi évben állami pénzt.

E: Mennyire elégedett a finanszírozással?

Sz. J.: Annyira lehetek elégedett, amennyire a felsőoktatás általában elégedett, hiszen ugyanúgy vagyunk finanszírozva, mint az állami felsőoktatási intézmények. Ez azt jelenti, hogy az egyik oldalról az elvárások, pl. a kötelező bérek meghatározottak, a másik oldalról ennek a fedezetét csak akkor tudjuk biztosítani, ha megfelelő hallgatói létszámunk van. Azt tudom mondani, hogy ezen a főiskolán a jelentkezők száma az elmúlt időszakban és ebben az évben sem csökken annak ellenére, hogy országosan az ilyen képzésekre csökkent a jelentkezők száma. Feltétlenül szükséges, hogy legalább kereszt-félévvel beindítsuk az akkreditált felsőfokú szakképzést, mert az eddig a főiskolán nem volt. Ebből első helyen be fog indulni a csecsemőgondozás azoknak a bölcsődei dolgozóknak, akiknek eddig nem volt lehetőségük arra, hogy főiskolai végzettséget kapjanak. Ezt egy óvodapedagógusi képzettséggel megfejlelve lehetőséget biztosítunk arra, hogy felsőfokú képzettséget szerezzenek, úgy hogy végig a kisgyerekekkel való foglalkozást tanulják. A hátrányos helyzetű illetve fogyatékos csecsemők fejlesztésére vonatkozóan is beindítunk egy projektet. Itt helyben kötöttünk megállapodást olyan gyermekintézményekkel, amelyekben gyakorlati képzést tudunk folytatni.

E: Plusz forrásokat az egyháztól tudnak még szerezni?

Sz. J.: Főleg a hitéleti képzéseknél az egyházhoz kötötten egyszerűbben valósítható meg a gyakorlati képzés. Tehát a gyakorlati képzőhelyekre be tudunk jutni azzal az igen alacsony támogatással is, amivel egyéb intézményekbe nem tudnánk bejutni. Tehát összehasonlítva a gyógypedagógiai képzés gondjaival a mi gondjainkat, valóban jobb helyzetben vagyunk, mert azok az egyházi intézmények, amelyeket mi meg tudunk szólítani, anélkül is befogadják a hallgatóinkat, hogy ezért mi pénzt utalnánk a részükre. Ugyanez

nem mindig mondható el az önkormányzati intézményeknél, mert ha az igazgató meg is tenné, a fenntartó nem engedélyezi neki.

E: Az oktatói bérekben és a hallgatói juttatásokban nincs különbség?

Sz. J.: Nincs. Mi az állam és egyház által megkötött szerződéshez igazodunk. Az egyházi intézmények finanszírozásának az a feltétele, hogy az oktatóknak illetve a hallgatóknak ugyanazokat a jogokat biztosítsuk, mint az állami intézmények. Azt hiszem, hogy az az előnye minden ilyen intézménynek, hogy mi a szellemiséget felvállalva könnyebben tudunk elvárásokat megfogalmazni. Tehát ha valaki eljön egy katolikus felsőoktatási intézménybe tanulni, akkor tudomásul kell vennie, hogy van egy olyan erkölcsi rend, amelyhez alkalmazkodnia kell. És amennyiben nem alkalmazkodik, jogunk van eldönteni, hogy maradhat, vagy nem, mert nekünk vannak elvárásaink. Természetesen ez nem nagyon fordul elő, de azt hiszem, hogy ez lényeges előnye ezeknek az intézményeknek. A szülő is tudja, hogyha a gyereke idejön, itt milyen elvárások vannak. Nagyon sok olyan diákunk van, aki kisteleplésről érkezett, nagycsaládból. Szeretnénk megvalósítani – ezen dolgozunk a püspök úrral –, hogy ezeknek a szociálisan hátrányos helyzetű diákoknak olyan ösztöndíjat alakítsunk ki, amellyel tovább tudjuk segíteni a tanulmányaikat.

E: Vannak-e a diákokkal súrlódások, amikor pl. valaki nem tud vagy nem akar megfelelni az elvárásoknak?

Sz. J.: Nem jellemző. Diákjaink ismerik elvárásainkat, és nem jellemző, hogy bármiféle gondunk lenne velük. Csak dicsérni tudom őket együttműködés szempontjából is. Pl. kiírtam egy pályázatot az iskola arculatának átalakítására, és nagyon sok diák, de még a takarító néni is megírta a véleményét. Ez jó érzés, mert azt jelenti, hogy ők is szeretnék a közösséget formálni. Most nyáron is elég sok diákunk dolgozik azon, hogy a költözés rohamunkaja után olyan barátságos környezetet alakítsanak ki, ahol jól érzik magukat.

E: Az oktatók összetétele mennyire változott az elmúlt években?

Sz. J.: Nem nagyon. A többség átjött Zsámbékról. Korábban is nagyon sok budapesti járt ki Zsámbékra. Mivel Budapesthez Vác még közelebb van, az oktatók közül nagyon kevesen mondták azt, hogy nem kívánnak átjönni. Túljelentkezés van oktatókból, helyből is keresnek minket és nagyon sokan jönnének ide dolgozni.

E: Mennyire elégedett az oktatók felkészültségével, fokozataival, oktatási módszereikkel?

Sz. J.: Azt hiszem, hogy a főiskolai szinthez képest az oktatók átlagon felül képzettek. Nem hiszem, hogy lényeges változtatásra lenne szükség. De ha a felsőoktatási törvényt jelenlegi formájában elfogadják, akkor lesz egy-két olyan ember, akinek döntenie kell arról, hogy mit vállal. De valószínűsítem, hogy csak kevesen lesznek, mert a fiatalabbak mind belefogtak a PhD-be. Tehát inkább arról lesz szó, hogy néhány oktató a nyugdíj mellett nem taníthat tovább. Az új szakok fejlesztésénél meg már eleve abból indulunk ki, hogy csak kvalifikált emberekkel kezdjük el.

E: Mik a hallgatók legfőbb jellemzői?

Sz. J.: Nagyon sok hallgatónk jön kisebb településről, most úgy tűnik, hogy Vác és környéke nagyobb súllyal szerepel. Tehát valószínűleg sokan vannak, akik örülnek, hogy megjelent itt egy főiskola, és viszonylag sokan jelentkeztek a környékről. Nógrádból is elég sok jelentkezőnk van. A szakok miatt túlsúlyban vannak a lányok, mindössze 10 százalék körül van a fiúk aránya. Örülnénk, ha javulna ez az arány a fiúk javára. Gondolkozunk azon, hogy sportszervezői vagy egyéb akkreditált szakképzéssel a fiúknak is mehoznánk a kedvét, hogy hozzánk jelentkezzenek. Óvodapedagógus szakon tavaly két fiú végzett, meg most is van kettő a következő évfolyamban. Valószínűleg nem nagyon jön el az áttörés, amíg ezt a pályát nem fizetik meg.

E: Milyen felvételi eredménnyel veszik fel a jelentkezőket?

Sz. J.: A felvételin csak alkalmassági vizsga van, s hogy a vonalhúzásnál mi lesz a ránk vonatkozó ponthatár, azt nem tudom megmondani. Az alkalmasságinnál vannak központi elvárások, tehát bizonyos kézügyesség, énektudás, stb. Ha valaki ebben teljesen reménytelen, akkor azt mondjuk, menjen inkább szociálpedagógiára, ha ahhoz is van indíttatása.

E: A tanulmányi eredmények szempontjából mennyire elégedett?

Sz. J.: Többnyire szorgalmasak a hallgatóink. Rengeteg feladatuk van, nagyon sokan végeznek két szakot. Ha problémám van a hallgatókkal, az abból fakad, hogy a pálya elismertsége nagyon alacsony. Tehát míg az ember fejlődésében a legmeghatározóbbak a kisgyerekkori évek, tehát amikor óvodába jár és alsó tagozatra jár, azoknak a megbecsültsége, akik ezekkel a gyerekekkel foglalkoznak, nagyon alacsony. Ennek következtében sokan nem elhivatásból, hanem a felvételi esélyeket mérlegelve jönnek hozzánk, és nem feltétlenül a legjobb tanulók. Lehet, hogy nagyon jó tanítók lesznek, de azért jobb lenne, hogyha megbecsültebb lenne ez a szakma, és ennek következtében keresettebb lenne, és azt lehetne mondani, hogy aki erre a szakra jelentkezik, az a legkiválóbb matematikából is.

E: Milyen az egyházi középiskolákból jelentkezők aránya?

Sz. J.: Növekszik, ahogy növekszik az egyházi középiskolában érettségizettek száma is. De nemcsak onnan jönnek. Szakközépiskolából is elég sokan jönnek hozzánk.

E: A felekezeti hovatartozásnak, és a vallásosságnak van-e szerepe a felvételinél?

Sz. J.: Ez nem döntő. Kizárólag az számít, hogy a jelentkező elfogadja azt, hogy egy ilyen értékrend szerint működő intézményben tanul. Egyébként nem is vezetünk listát arról, hogy milyen felekezethez tartoznak. Nincs kötelezettségük arra, hogy az elméleti anyagon kívül lelkigyakorlatokon is részt vegyenek. Lehetőséget biztosítunk nekik, és ha igénylik, részt vehetnek, de mivel felnőtt emberekről van szó, nem forszírozzuk. Lehetőségük van arra is, hogy más felekezet hittanóráit megszervezzük, ha ezt igénylik.

E: Vannak ilyen diákok?

Sz. J.: A tavalyi évben ezt nem kérdeztük meg, de ebben az évben már beszéltünk a püspök úrral arról, hogy erre lehetőséget kínálunk. Felnőtt emberként nyugodtan elmehetnek bármilyen egyházközségbe. Még nem biztos, hogy lesz ilyen, majd meglátjuk.

E: Hogyan változott az utóbbi időben a belépő hallgatók felkészültsége?

Sz. J.: Romlik. Nálunk pl. helyesírásból nagyon kemény felzárkóztatás folyik, mert azt mondják az illetékes tanárok, hogy erre nagy szükség van. A matematika tudásukról magam is mondhatom, hogy alapvető hiányosságokkal jönnek. Tehát érettségizett emberek a 7–8.-os feladatgyűjteményben lévő közepesnek minősülő feladatokat nem tudják megoldani. Ezekből betettünk felzárkóztatást. Nagyon alacsony szintű általában az idegen nyelvtudás. Ez valamennyit javult, de itt is plusz órákat kell biztosítani ahhoz, hogy megkaphassák a diplomát. Ami előnyös a mi esetünkben mondjuk egy egyetemhez viszonyítva, hogy meglehetősen sok a gyakorlati ismeret. Tehát ha jó az illető kézügyessége, ezt kamatoztatni tudja, pl. a technika tanulása során. Vagy nagyon sokat foglalkozunk a művészeti tárgyakkal. Tehát lehet, hogy az elméleti tudása rosszul alapozott, de igen jó karénekes lesz, vagy jó karvezető lesz. Tehát nagyon sok olyan gyakorlati eleme van a képzésünknek, amelyekben nem arra alapozunk, hogy mit hoztak magukkal a középiskolából. Azokból a tárgyakból viszont meglehetősen siralmas a helyzet, amelyekben a középiskolai tudásukra alapozni akarunk.

E: Mennyiben különbözik a képzés az államtól a tananyag-tartalmát, és az oktatási módszereket illetően?

Sz. J.: A mi képzésünk az állami elvárásoknak teljesen megfelelő, tehát mindazt, amit az állami intézményekben tanulnak, azt is tanulják. Kiegészül a képzés, egyrészt hitéleti tárgyakkal, tehát biblia-ismerettel, aztán nagyon lényeges a családokkal való foglalkozáshoz a családról való egyházi tanítás, ezt minden szakon tanítjuk. Sokat jelent, hogy a művészeti tárgyakban, főleg a zenében az egyházi művészettről sokkal többet hallanak. Választható tárgyként a magyar hagyományokra építünk, többet hallanak az egyházi pedagógiáról, a szerzetes iskolákról. Abban a kínálatban, amit a hallgatók felé nyújtunk, több egyházi rendezvény van. Gregorián-koncerteket pl. mások nem ajánlanak, de mi ajánlunk. Nemzetközi kapcsolataink jóvoltából olyan intézményekhez is eljuthatnak, amelyekben hasonló légkörben tanítanak.

E: Mennyire tudnak elhelyezkedni az itt megszerzett diplomáikkal a végzősök?

Sz. J.: A záróvizsgákon végigkérdeztük a hallgatóinkat, és írásban is rögzítettük a statisztikát. Azt tudom mondani, hogy a döntő többség a szakmájában akar elhelyezkedni. Ez nagyon jó, mert azt jelenti, hogy ez nemcsak papír számukra, hanem tényleg hivatás is. Záróvizsgáztattam egy másik intézményben is, és ott is megkérdeztem ugyanezeket a kérdéseket az elhelyezkedéssel kapcsolatban. Nálunk olyan 60 százaléknak már volt állása akkor, amikor a záróvizsgát tette, és ugyanez 5–10 százalék volt más intézményekben. Nem tudom pontosan megmondani, hogy ennek mi az oka, de valószínűsítem, hogy a mieink az átlagosnál jobb helyzetben vannak. Elég sok a korábbi gyakorlólhelyen való elhelyezkedés. Elég sokan mennek egyházi oktatási intézménybe.

E: Van-e valamilyen utánkövetés?

Sz. J.: Az egyházi intézményekben elhelyezkedőkkel elég szoros a kapcsolat, a többiekkel kevésbé. Most eldöntöttük, hogy folyamatos kapcsolattartás lesz, tehát e-mail címeket, és mindenféle elérhetőséget bekérünk annak érdekében, hogy tudjuk tartani a kapcsolatot.

E: Milyen változást hoz a bolognai folyamat?

Sz. J.: Várjuk, hogy megjelenjenek az MA-ra vonatkozó elvárások. Elsődlegesen a hitéleti képzésben akarunk MA-t nyújtani, arra van meg a megfelelő szakembergárdánk. Szeretnénk kihasználni a kettős diploma lehetőségét, tehát hogy világi diplomája és hitéleti is legyen a hallgatóink tekintélyes részének. Bízom benne, hogy ebből jó mester-szakot lehet majd indítani.

E: Milyen változást hoz ez a pedagógusképzésben?

Sz. J.: A tanítói szak helyzete viszonylag tisztázott, de ez bizonyos mértékig zsákutcát jelent, mert ha csak pedagógia-szakos tanár, a továbbképzési lehetőség az nagyon kevés. Semmire nem fog menni a hallgató ezzel a papírral. Nagyon nagy kérdés, hogy az egész pedagógusképzés hogyan fog alakulni. Tulajdonképpen az a kérdés, hogy mi lesz a hagyományos főiskolai tanárképzéssel. Ez mindmáig nem teljesen tisztázott. Az integrációs folyamat a tanárképző főiskolák tekintélyesebb részét egyetemekhez kapcsolta. Biztos, hogy a főiskolánk szempontjából a pedagógusképzésben a bolognai folyamat föl fogja gyorsítani a kapcsolatfelvételt, a Pázmány és a főiskola között. Egyébként a pedagógusképzésben az MA erőltetése az én számomra eléggé problematikus. Az az érzésem, hogy ez nincs végiggondolva. Sokkal inkább el tudtam volna képzelni egy olyan modellt a pedagógusképzésnél mint a német, ahol egy vagy két év gyakorlati minősítést is megkövetelnek és úgy adják ki a diplomát. Úgy látom, hogy ezt még egyetlen területen sem oldották meg, tehát a bolognai folyamatnak lesznek sérültjei és feltétlenül ide-sorolom a pedagógusképzést.

(Az interjút Vég Zoltán Ákos készítette)